ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดสำหรับการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร

วราฤทธิ์ พานิชกิจโกศลกุล[1]

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต คลองหลวง ปทุมธานี 12121

รับเมื่อ 18 กรกฎาคม 2548 ตอบรับเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2548

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมในการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้ตัวสถิติ Z และตัวสถิติ t เมื่อประชากรมีการแจกแจงสมมาตรและการแจกแจงไม่สมมาตร ในการหาขนาดตัวอย่างจะทำการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลอง $(1 - \hat{\alpha})$ กับค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่กำหนด $(1 - \alpha)$ โดยกำหนดค่า $1 - \alpha$ เท่ากับ 0.90, 0.95 และ 0.99 ดังนั้นเมื่อ $1 - \hat{\alpha}$ เท่ากับ $1 - \alpha$ อย่างมีนัยสำคัญแล้ว จะส่งผลให้ได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการจำลองแบบมอนติคาร์โล และทำการทดลองซ้ำๆ กัน 10,000 ครั้งในแต่ละสถานการณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

เมื่อประชากรมีการแจกแจงสมมาตร ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดซึ่งครอบคลุมทุกกรณีที่ศึกษา เท่ากับ $n_1 \geq 17$ และ $n_2 \geq 30$ เมื่อประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดซึ่งครอบคลุมทุกกรณีที่ศึกษา เท่ากับ $n_1 \geq 18$ และ $n_2 \geq 40$ และเมื่อประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดซึ่งครอบคลุมทุกกรณีที่ศึกษา เท่ากับ $n_1 \geq 17$ และ $n_2 \geq 42$

---

[1] *อาจารย์ ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ*

The Least Sample Sizes for Interval Estimation of the Difference between the Means of Two Populations

Wararit Panichkitkosolkul[1]
Thammasat University, Rangsit Campus, Klong Laung, Pathum Thani 12121

Received 18 July 2005 ; accepted 30 November 2005

Abstract

The objective of this research is to find the least sample sizes for interval estimation of the difference between the means of two populations using z and t statistics. Populations specified in this research are symmetry and non-symmetry distributions. In order to obtain the sample sizes, confidence coefficients estimation ($1 - \hat{\alpha}$) are compared with the specified confidence coefficients ($1 - \alpha$): 0.90, 0.95 and 0.99. When $1 - \hat{\alpha}$ is significantly equal to $1 - \alpha$, then the sample sizes is appropriate. This research used the Monte Carlo Simulation method. The experiment was repeated 10,000 times for each condition. Results of the study are as follows:

When the population has symmetry distribution, the least sample sizes that cover all cases are $n_1 \geq 17$ and $n_2 \geq 30$. When the population has positively skewed distribution, the minimum sample sizes that cover all cases are $n_1 \geq 18$ and $n_2 \geq 40$. When the population has negatively skewed distribution, the minimum sample sizes that cover all cases are $n_1 \geq 17$ and $n_2 \geq 42$.

[1] *Lecturer, Department of Mathematics and Statistics*

1. บทนำ

ในการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร จะต้องอาศัยตัวประมาณแบบจุดของ $\mu_1-\mu_2$ และการแจกแจงของตัวประมาณนั้น ซึ่งทราบกันดีว่า $\bar{X}_1 - \bar{X}_2$ เป็นตัวประมาณแบบจุดของ $\mu_1-\mu_2$ เมื่อสุ่มตัวอย่างขนาด n_1 จากประชากรที่ 1 ซึ่งมีการแจกแจงปกติด้วยค่าเฉลี่ย μ_1 และความแปรปรวน σ_1^2 และสุ่มตัวอย่างขนาด n_2 จากประชากรที่ 2 ซึ่งมีการแจกแจงปกติด้วยค่าเฉลี่ย μ_2 และความแปรปรวน σ_2^2 โดยที่ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2 การแจกแจงของประชากรทั้งสองเป็นอิสระต่อกัน จะได้ว่า $\bar{X}_1-\bar{X}_2$ มีการแจกแจงปกติด้วยค่าเฉลี่ย $E(\bar{X}_1-\bar{X}_2)=\mu_1-\mu_2$ และมีความแปรปรวน $Var(\bar{X}_1-\bar{X}_2)=\frac{\sigma_1^2}{n_1}+\frac{\sigma_2^2}{n_2}$ สามารถเขียนได้ว่า $\bar{X}_1-\bar{X}_2 \sim N(\mu_1-\mu_2, \frac{\sigma_1^2}{n_1}+\frac{\sigma_2^2}{n_2})$ ดังนั้นช่วงความเชื่อมั่น (1 - α)100% ของ $\mu_1-\mu_2$ คือ [1]

$$(\bar{X}_1-\bar{X}_2)-z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1}+\frac{\sigma_2^2}{n_2}}<\mu_1-\mu_2<(\bar{X}_1-\bar{X}_2)+z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1}+\frac{\sigma_2^2}{n_2}}$$

สำหรับประชากรทั้งสองที่ไม่ได้มีการแจกแจงปกติ เมื่อขนาดตัวอย่าง n_1 และ n_2 ใหญ่ การประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรจะกระทำบนพื้นฐานของทฤษฎีบทขีดจำกัดส่วนกลาง (Central limit theorem) เพื่อทำให้ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวอย่างมีการแจกแจงใกล้เคียงแบบปกติ (Approximate normal) ดังนั้นจึงส่งผลให้ช่วงความเชื่อมั่น (1 - α)100% ของ $\mu_1-\mu_2$ สามารถประมาณได้จากสูตรข้างต้น

ในทางปฏิบัตินั้นการทราบค่าความแปรปรวนของประชากรนั้นเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นสามารถประมาณค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองได้ด้วยความแปรปรวนตัวอย่าง S_1^2 และ S_2^2 ดังนั้นกรณีที่ประชากรมีการแจกแจงปกติหรือใกล้เคียง ไม่ทราบความแปรปรวนของประชากร และตัวอย่างขนาดเล็ก จะได้ว่า

$$t'=\frac{(\bar{X}_1-\bar{X}_2)-(\mu_1-\mu_2)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1}+\frac{S_2^2}{n_2}}}$$

มีการแจกแจงใกล้เคียงกับการแจกแจงที โดยมี

องศาเสรี (ν) เท่ากับ $\dfrac{(S_1^2/n_1+S_2^2/n_2)^2}{\frac{(S_1^2/n_1)^2}{n_1-1}+\frac{(S_2^2/n_2)^2}{n_2-1}}$ ดังนั้นช่วงความเชื่อมั่น (1 - α)100% ของ $\mu_1-\mu_2$

คือ $$(\bar{X}_1-\bar{X}_2)-t_{\alpha/2,\nu}\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1}+\frac{S_2^2}{n_2}}<\mu_1-\mu_2<(\bar{X}_1-\bar{X}_2)+t_{\alpha/2,\nu}\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1}+\frac{S_2^2}{n_2}}$$

นอกจากนี้ในบางกรณีที่ไม่ทราบความแปรปรวนของประชากร แต่ทราบเพียงว่าความแปรปรวนของสองประชากรเท่ากัน ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2 = \sigma^2$) ดังนั้นจะนำความแปรปรวนตัวอย่าง S_1^2 และ S_2^2 มาร่วมกันประมาณค่า σ^2 โดยที่ $S_p^2 = \dfrac{(n_1-1)S_1^2+(n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2}$ จะได้ว่า $t = \dfrac{(\bar{X}_1-\bar{X}_2)-(\mu_1-\mu_2)}{S_p\sqrt{\dfrac{1}{n_1}+\dfrac{1}{n_2}}}$ มีการแจกแจงที โดยมีองศาเสรีเท่ากับ $n_1 + n_2 - 2$ ดังนั้นช่วงความเชื่อมั่น $(1 - \alpha)100\%$ ของ $\mu_1-\mu_2$ คือ [2]

$$(\bar{X}_1-\bar{X}_2)-t_{\alpha/2,n_1+n_2-2}S_p\sqrt{\frac{1}{n_1}+\frac{1}{n_2}}<\mu_1-\mu_2<(\bar{X}_1-\bar{X}_2)+t_{\alpha/2,n_1+n_2-2}S_p\sqrt{\frac{1}{n_1}+\frac{1}{n_2}}$$

ในทางปฏิบัติการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยหลายอย่าง เช่น ขนาดตัวอย่าง การแจกแจงของประชากร และความแปรปรวนของประชากร เป็นต้น ดังนั้นตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ถ้าทราบความแปรปรวนของประชากรโดยทั่วไปจะประมาณผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้ตัวสถิติ Z แต่ถ้าไม่ทราบความแปรปรวนของประชากรจะประมาณผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้ตัวสถิติ t

สำหรับการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้ตัวสถิติ Z และตัวสถิติ t เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการแจกแจงของประชากร ถ้าเข้าใกล้ปกติมาก จะส่งผลให้ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการประมาณมีขนาดเล็ก แต่เมื่อไกลจากปกติมาก จะส่งผลให้ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการประมาณมีขนาดใหญ่ขึ้น ฉะนั้นเมื่อใดจึงควรใช้ตัวสถิติ Z และตัวสถิติ t จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษา และที่กล่าวว่าขนาดตัวอย่างใหญ่หรือขนาดตัวอย่างเล็กนั้น ขนาดตัวอย่างจำนวนเท่าใดจึงถือว่ามีขนาดใหญ่ หรือเมื่อใดถือว่ามีขนาดเล็กนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษา

2. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดสำหรับการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1) กำหนดการแจกแจงของประชากร ประชากรทั้งสองมีการแจกแจงแบบเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 100 และความแปรปรวนเท่ากับ 100 โดยมีการแจกแจงดังต่อไปนี้

(1) การแจกแจงสมมาตร (Symmetry distribution)

การแจกแจงสมมาตร มีค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้เท่ากับ 0 และค่าสัมประสิทธิ์ความโด่งเท่ากับ 3 เมื่อกำหนดค่าพารามิเตอร์เป็นค่าใดๆ ก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้และค่าสัมประสิทธิ์ความโด่งจะคงที่

(2) การแจกแจงแบบเบ้ขวา (Positively skewed distribution)

การแจกแจงแบบเบ้ขวา กำหนดค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้ และค่าสัมประสิทธิ์ความโด่ง ดังนี้

ความเบ้	0.5	1.0	1.5	2.0
	2.4	4.2	5.8	9.0
ความโด่ง	3.6	5.4	7.0	12.6
	6.6	8.4	10.0	15.6

(3) การแจกแจงแบบเบ้ซ้าย (Negatively skewed distribution)

การแจกแจงแบบเบ้ซ้าย กำหนดค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้ และค่าสัมประสิทธิ์ความโด่ง ดังนี้

ความเบ้	- 0.5	- 1.0	- 1.5	- 2.0
	2.4	4.2	5.8	9.0
ความโด่ง	3.6	5.4	7.0	12.6
	6.6	8.4	10.0	15.6

2) กำหนดสูตร สูตรที่ใช้ในการหาช่วงความเชื่อมั่นของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้ตัวสถิติ Z และตัวสถิติ t ในกรณีต่างๆ ดังนี้

- สูตรที่ใช้ในการหาช่วงความเชื่อมั่นโดยใช้ตัวสถิติ Z กรณีทราบความแปรปรวนประชากร

$$(\bar{x}_1-\bar{x}_2)-z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1}+\frac{\sigma_2^2}{n_2}}<\mu_1-\mu_2<(\bar{x}_1-\bar{x}_2)+z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1}+\frac{\sigma_2^2}{n_2}}$$

- สูตรที่ใช้ในการหาช่วงความเชื่อมั่นโดยใช้ตัวสถิติ Z กรณีไม่ทราบความแปรปรวนประชากร แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$

$$(\bar{x}_1-\bar{x}_2)-z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1}+\frac{s_2^2}{n_2}}<\mu_1-\mu_2<(\bar{x}_1-\bar{x}_2)+z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1}+\frac{s_2^2}{n_2}}$$

- สูตรที่ใช้ในการหาช่วงความเชื่อมั่นโดยใช้ตัวสถิติ t กรณีไม่ทราบความแปรปรวนประชากร แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$

$$(\bar{x}_1-\bar{x}_2)-t_{\alpha/2,\nu}\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1}+\frac{s_2^2}{n_2}}<\mu_1-\mu_2<(\bar{x}_1-\bar{x}_2)+t_{\alpha/2,\nu}\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1}+\frac{s_2^2}{n_2}}$$

● สูตรที่ใช้ในการหาช่วงความเชื่อมั่นโดยใช้ตัวสถิติ t กรณีไม่ทราบความแปรปรวนประชากร แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$

$$(\bar{X}_1-\bar{X}_2)-t_{\alpha/2,n_1+n_2-2}S_p\sqrt{\frac{1}{n_1}+\frac{1}{n_2}}<\mu_1-\mu_2<(\bar{X}_1-\bar{X}_2)+t_{\alpha/2,n_1+n_2-2}S_p\sqrt{\frac{1}{n_1}+\frac{1}{n_2}}$$

กรณีที่ความแปรปรวนของประชากรทั้งสองไม่เท่ากัน ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$) จะกำหนดความแตกต่างของอัตราส่วนของความแปรปรวนโดยใช้ค่านอนเซนทรัลลิตี้พารามิเตอร์ ϕ (Noncentrality parameter) [3] เป็นเกณฑ์วัดความแตกต่างของความแปรปรวนของประชากร โดยที่

$$\phi = \left(\frac{\sum_{i=1}^{k}\left(\sigma_i^2 - \bar{\sigma}^2\right)^2 / 2}{\sigma_1^2} \right)^{1/2}$$

เมื่อ σ_1^2 เป็นค่าความแปรปรวนของประชากรที่มีค่าต่ำที่สุด

σ_i^2 เป็นค่าความแปรปรวนของประชากรที่ i โดย i = 1 , 2

$\bar{\sigma}^2$ เป็นค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับความแตกต่างของความแปรปรวน	**อัตราส่วนความแปรปรวน**	ϕ
มีความแตกต่างกันน้อย ($0 < \phi < 1.5$)	1 : 1.5	0.25
มีความแตกต่างกันปานกลาง ($1.5 \leq \phi < 3.0$)	1 : 5	2.0
มีความแตกต่างกันมาก ($\phi \geq 3.0$)	1 : 10	4.5

3) กำหนดค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 1-α เท่ากับ 0.99 0.95 และ 0.90 หรือระดับนัยสำคัญ α เท่ากับ 0.01 0.05 และ 0.10

4) ระดับนัยสำคัญในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลอง (1 - $\hat{\alpha}$) กับค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่กำหนด (1 - α_0) เท่ากับ 0.05

5) โปรแกรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดเขียนด้วยภาษาฟอร์แทรนเพาวเวอร์สเตชัน โดยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ทำการทดลองซ้ำ 10,000 ครั้ง ในแต่ละสถานการณ์ของการทดลอง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การสร้างข้อมูลให้มีการแจกแจงแบบต่างๆ

ในการสร้างข้อมูลให้มีการแจกแจงแบบต่าง ๆ ตามที่กำหนดในขอบเขตของการวิจัย สามารถทำได้โดยการจำลองโดยใช้เทคนิคมอนติคาร์โล

3.2 คำนวณช่วงความเชื่อมั่นของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร

กำหนดให้ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 (n_1) เท่ากับ 2 และขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 (n_2) เท่ากับ 2(n_2) จากนั้นนำข้อมูลตัวอย่างที่สร้างขึ้นโดยวิธีการจำลองแบบมอนติคาร์โลคำนวณช่วงความเชื่อมั่นของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้ตัวสถิติ Z และตัวสถิติ t ในกรณีต่างๆ ดังที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 2)

3.3 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลอง

นำช่วงความเชื่อมั่นที่คำนวณได้มาพิจารณาว่าครอบคลุมค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยของสองประชากรหรือไม่ ถ้าช่วงความเชื่อมั่นใดครอบคลุมค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยของสองประชากรจะทำการนับจำนวนครั้งและบวกสะสมค่าไว้ เมื่อทำครบทุกช่วงแล้ว ก็จะนำค่าสะสมที่ได้ของช่วงที่ครอบคลุมค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยของสองประชากรมาหารด้วยจำนวนรอบ ซึ่งจะเรียกค่าที่ได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลอง (1 - $\hat{\alpha}$) สามารถเขียนได้ดังนี้

$$1-\hat{\alpha} = \frac{\text{จำนวนครั้งทั้งหมดที่ช่วงความเชื่อมั่นครอบคลุมค่าพารามิเตอร์ } \mu_1-\mu_2}{10{,}000}$$

3.4 เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลองกับค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่กำหนด

ทำการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลอง (1 - $\hat{\alpha}$) ว่ามีค่าเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่กำหนด (1 - α_0) อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ สามารถเขียนสมมุติฐานในการทดสอบได้ดังนี้

$H_0 : P = P_0$

$H_0 : P \neq P_0$

จะปฏิเสธสมมุติฐาน H_0 เมื่อ $\dfrac{\hat{P}-P_0}{\sqrt{\dfrac{P_0(1-P_0)}{M}}} \geq Z_{\alpha^*/2}$ หรือ $\dfrac{\hat{P}-P_0}{\sqrt{\dfrac{P_0(1-P_0)}{M}}} \leq -Z_{\alpha^*/2}$

นั่นคือ $\hat{P} \geq P_0 + Z_{\alpha^*/2}\sqrt{\dfrac{P_0(1-P_0)}{M}}$ หรือ $\hat{P} \leq P_0 - Z_{\alpha^*/2}\sqrt{\dfrac{P_0(1-P_0)}{M}}$

เมื่อ P คือ สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น หรือ P = 1 - α

P_0 คือ สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่กำหนด หรือ $P_0 = 1 - \alpha_0$

$\hat{P}$ คือ สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลอง หรือ $\hat{P} = 1 - \hat{\alpha}$

M คือ จำนวนรอบของการทดลอง ในที่นี้เท่ากับ 10,000 รอบ

α^* คือ ระดับนัยสำคัญของการทดสอบ ในที่นี้กำหนดเท่ากับ 0.05

ดังนั้น เกณฑ์ในการยอมรับขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการประมาณค่า คือ

- ถ้า $1 - \alpha_0 = 0.99$ จะยอมรับขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการประมาณค่าเมื่อค่า

$$0.98805 \leq 1 - \hat{\alpha} \leq 0.99195$$

- ถ้า $1 - \alpha_0 = 0.95$ จะยอมรับขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการประมาณค่าเมื่อค่า

$$0.94573 \leq 1 - \hat{\alpha} \leq 0.95427$$

- ถ้า $1 - \alpha_0 = 0.90$ จะยอมรับขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการประมาณค่าเมื่อค่า

$$0.89412 \leq 1 - \hat{\alpha} \leq 0.90588$$

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลอง $(1 - \hat{\alpha})$ มีค่าไม่เท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่กำหนด $(1 - \alpha_0)$ อย่างมีนัยสำคัญ ให้เพิ่มขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ขึ้นไปอีก 1 หน่วย แล้วย้อนกลับไปทำในข้อ 3.1 จนกระทั่งค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลองเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่แท้จริงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลอง $(1 - \hat{\alpha})$ มีค่าเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่กำหนด $(1 - \alpha_0)$ แสดงว่าขนาดตัวอย่างที่ระดับนั้นเหมาะสมสำหรับการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้ตัวสถิตินั้นๆ เมื่อขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 (n_1) เท่ากับ 2 จากนั้นทำการเพิ่มขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ขึ้นไปอีก 1 หน่วย แล้วย้อนกลับไปทำในข้อ 3.1 จนครบทุกกรณีที่กำหนด

4. ผลการวิจัย

ในการศึกษาหาขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมในการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้ตัวสถิติ Z และตัวสถิติ t ทั้งกรณีทราบความแปรปรวนของสองประชากร และกรณีไม่ทราบความแปรปรวนของสองประชากร ผลการวิจัยจำแนกตามการแจกแจงของประชากรมีดังนี้

4.1 ประชากรมีการแจกแจงสมมาตร

ในกรณีที่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร การประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร โดยใช้ตัวสถิติ Z สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 2$ และ $n_2 \geq 3$

ในกรณีที่ไม่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร แต่ทราบว่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองไม่เท่ากัน $(\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2)$ โดยใช้ตัวสถิติ Z สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 17$ และ $n_2 \geq 30$ และโดยใช้ตัวสถิติ t สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 3$ และ $n_2 \geq 10$

ในกรณีที่ไม่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร แต่ทราบว่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองเท่ากัน $(\sigma_1^2 = \sigma_2^2)$ โดยใช้ตัวสถิติ t เมื่อข้อมูลมีค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองมีค่าเท่ากัน สำหรับ

ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 2$ และ $n_2 \geq 2$ และเมื่อข้อมูลมีค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองแตกต่างกันน้อย ปานกลาง และมาก ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมคือ ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ควรมีค่าใกล้เคียงกับขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุด (n_1 , n_2) ในการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร เมื่อประชากรมีการแจกแจงสมมาตร

กรณี	ตัวสถิติ	อัตราส่วนความแปรปรวนของประชากรที่ 1 และ 2	ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุด
ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2	Z	ทุกอัตราส่วน	(2 , 3)
ไม่ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2 แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$	Z	ทุกอัตราส่วน	(17 , 30)
	t	ทุกอัตราส่วน	(3 , 10)
ไม่ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2 แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$	t	1 : 1	(2 , 2)
		1 : 1.5 , 1 : 5 และ 1 : 10	$n_1 \approx n_2$

4.2 ประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา

ในกรณีที่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร การประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร โดยใช้ตัวสถิติ Z สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 4$ และ $n_2 \geq 9$

ในกรณีที่ไม่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร แต่ทราบว่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองไม่เท่ากัน ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$) โดยใช้ตัวสถิติ Z สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 18$ และ $n_2 \geq 40$ และโดยใช้ตัวสถิติ t สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 3$ และ $n_2 \geq 13$

ในกรณีที่ไม่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร แต่ทราบว่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองเท่ากัน ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$) โดยใช้ตัวสถิติ t สรุปได้ดังนี้

1) เมื่อข้อมูลมีค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองมีค่าเท่ากัน สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 2$ และ $n_2 \geq 6$

2) เมื่อข้อมูลมีค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองแตกต่างกันน้อย กรณีที่ค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้เท่ากับ 0.5 และ 1.0 ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมคือ ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ควรมีค่าใกล้เคียงกับขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ส่วนกรณีที่ค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้เท่ากับ 1.5 และ 2.0 ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมคือ ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ควรมีค่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1

3) เมื่อข้อมูลมีค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองแตกต่างกันปานกลางและมาก ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมคือ ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ควรมีค่าใกล้เคียงกับขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุด (n_1 , n_2) ในการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร เมื่อประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา

กรณี	ตัวสถิติ	อัตราส่วนความแปรปรวนของประชากรที่ 1 และ 2	ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุด
ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2	Z	ทุกอัตราส่วน	(4 , 9)
ไม่ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2 แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$	Z	ทุกอัตราส่วน	(18 , 40)
	t	ทุกอัตราส่วน	(3 , 13)
ไม่ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2 แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$	t	1 : 1	(2 , 6)
		1 : 1.5 และ α_3 = 0.5 , 1.0	$n_1 \approx n_2$
		1 : 1.5 และ α_3 = 1.5 , 2.0	$n_2 > \frac{n_1}{2}$
		1 : 5 และ 1 : 10	$n_1 \approx n_2$

4.3 ประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย

ในกรณีที่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร การประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร โดยใช้ตัวสถิติ Z สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 4$ และ $n_2 \geq 16$

ในกรณีที่ไม่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร แต่ทราบว่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองไม่เท่ากัน ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$) โดยใช้ตัวสถิติ Z สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 17$ และ $n_2 \geq 42$ และโดยใช้ตัวสถิติ t สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 3$ และ $n_2 \geq 10$

ในกรณีที่ไม่ทราบค่าความแปรปรวนของสองประชากร แต่ทราบว่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองเท่ากัน ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$) โดยใช้ตัวสถิติ t สรุปได้ดังนี้

1) เมื่อข้อมูลมีค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองมีค่าเท่ากัน สำหรับขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ $n_1 \geq 3$ และ $n_2 \geq 5$

2) เมื่อข้อมูลมีค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองแตกต่างกันน้อย กรณีที่ค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้เท่ากับ -0.5 และ -1.0 ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมคือ ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ควรมีค่าใกล้เคียงกับขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ส่วนกรณีที่ค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้เท่ากับ -1.5 และ -2.0 ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมคือ ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ควรมีค่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1

3) เมื่อข้อมูลมีค่าความแปรปรวนของประชากรทั้งสองแตกต่างกันปานกลางและมาก ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมคือ ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ควรมีค่าใกล้เคียงกับขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุด (n_1 , n_2) ในการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร เมื่อประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย

กรณี	ตัวสถิติ	อัตราส่วนความแปรปรวนของประชากรที่ 1 และ 2	ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุด
ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2	Z	ทุกอัตราส่วน	(4 , 16)
ไม่ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2 แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$	Z	ทุกอัตราส่วน	(17 , 42)
	t	ทุกอัตราส่วน	(3 , 10)
ไม่ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2 แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$	t	1 : 1	(3 , 5)
		1 : 1.5 และ α_3 = -0.5 , -1.0	$n_1 \approx n_2$
		1 : 1.5 และ α_3 = -1.5 , -2.0	$n_2 > \frac{n_1}{2}$
		1 : 5 และ 1 : 10	$n_1 \approx n_2$

5. สรุปผลการวิจัย

ในการหาขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดสำหรับการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร เมื่อประชากรมีการแจกแจงสมมาตร ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดซึ่งครอบคลุมทุกกรณีที่ศึกษา เท่ากับ $n_1 \geq 17$ และ $n_2 \geq 30$ เมื่อประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดซึ่งครอบคลุมทุกกรณีที่ศึกษา เท่ากับ $n_1 \geq 18$ และ $n_2 \geq 40$ และเมื่อประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย ขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุดซึ่งครอบคลุมทุกกรณีที่ศึกษา เท่ากับ $n_1 \geq 17$ และ $n_2 \geq 42$ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลที่ได้แตกต่างจากตำราสถิติโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดว่าในกรณีที่ไม่ทราบค่า σ_1^2 และ σ_2^2 แต่ทราบว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$ ถ้า $n_1 \geq 30$ และ $n_2 \geq 30$ สามารถประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากรโดยใช้สถิติ Z แต่ถ้า $n_1 < 30$ และ $n_2 < 30$ ใช้สถิติ t ในการประมาณค่าแบบช่วงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองประชากร

ดังนั้นในทางปฏิบัติเมื่อประชากรมีการแจกแจงสมมาตร ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 17 หน่วย และขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 30 หน่วย ส่วนกรณีที่ประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 18 หน่วย และขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 40 หน่วย และกรณีที่ประชากรมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 1 ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 17 หน่วย และขนาดตัวอย่างของประชากรที่ 2 ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 42 หน่วย

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปี 2547 ผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มา ณ โอกาสนี้ด้วย

7. เอกสารอ้างอิง

1. Hahn, G.J. and Meeker, W.Q., 1991, *Statistical Intervals : A Guide for Practitioners,* New York, John Wiley & Sons.

2. Dennis, D.W., William, M., and Richard, L.S., 2002, *Mathematical Statistics with Applications,* New York, Duxbury.

3. Games, P.A., Winkler, H.B., and Probert, D.A., 1972, "Robust Tests for Homogeneity of Variance," *Educational and Psychological Measurement*, Vol. 32, pp. 887-909.